

LIMITA FUNKCIE

Katedra matematiky a teoretickej informatiky,
Technická univerzita v Košiciach

Definícia

Nech $a, b \in \mathbb{R}^*$ a nech funkcia f je definovaná na prstencovom okolí bodu a . ($O^o(a)$). Ak pre každé $O_\varepsilon(b)$ existuje také prstencové okolie $O_\delta^o(a)$, že pre každé $x \in O_\delta^o(a)$ platí, že $f(x) \in O_\varepsilon(b)$, potom hovoríme, že funkcia f má v bode a limitu b . Píšeme

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b.$$

skrátенý zápis definície:

$$(\forall O_\varepsilon(b))(\exists O_\delta^o(a)); f(O_\delta^o(a)) \subset O_\varepsilon(b)$$

Veta

Nech $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b_1$ a $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b_2$, potom $b_1 = b_2$.

Funkcia má v bode nanajvyšš jednu limitu!

Definícia

Limita sprava

*Nech f je definovaná na pravom okolí bodu a . Hovoríme, že b je **limitou sprava** funkcie f v bode a , pričom píšeme*

$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = b$ práve vtedy, ak ku každému okoliu $O_\varepsilon(b)$ existuje okolie $O_\delta^+(a)$, že pre každé $x \in O_\delta^+(a)$ je $f(x) \in O_\varepsilon(b)$.

Limita zľava

*Nech f je definovaná na ľavom okolí bodu a . Hovoríme, že b je **limitou zľava** funkcie f v bode a , pričom píšeme $\lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = b$*

práve vtedy, ak ku každému okoliu $O_\varepsilon(b)$ existuje okolie $O_\delta^-(a)$, že pre každé $x \in O_\delta^-(a)$ je $f(x) \in O_\varepsilon(b)$.

Definícia

Limita sprava

Nech f je definovaná na pravom okolí bodu a . Hovoríme, že b je *limitou sprava* funkcie f v bode a , pričom píšeme

$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = b$ práve vtedy, ak ku každému okoliu $O_\varepsilon(b)$ existuje okolie $O_\delta^+(a)$, že pre každé $x \in O_\delta^+(a)$ je $f(x) \in O_\varepsilon(b)$.

Limita zľava

Nech f je definovaná na ľavom okolí bodu a . Hovoríme, že b je *limitou zľava* funkcie f v bode a , pričom píšeme $\lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = b$ práve vtedy, ak ku každému okoliu $O_\varepsilon(b)$ existuje okolie $O_\delta^-(a)$, že pre každé $x \in O_\delta^-(a)$ je $f(x) \in O_\varepsilon(b)$.

Veta

Funkcia má v bode a limitu práve vtedy, ak má v bode a limitu sprava aj zľava a platí

$$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow a} f(x)$$

Pozn.: Nech $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b$. Potom

- ak $b \in \mathbb{R}$, hovoríme, že ide o vlastnú limitu
- ak $b \in \{\pm\infty\}$, hovoríme, že ide o nevlastnú limitu

Veta

Funkcia má v bode a limitu práve vtedy, ak má v bode a limitu sprava aj zľava a platí

$$\lim_{x \rightarrow a^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow a^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow a} f(x)$$

Pozn.: Nech $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b$. Potom

- ak $b \in \mathbb{R}$, hovoríme, že ide o **vlastnú limitu**
- ak $b \in \{\pm\infty\}$, hovoríme, že ide o **nevlastnú limitu**

Veta

Nech $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b \in \mathbb{R}$ a $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = c \in \mathbb{R}$. **Potom platí**

1 $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = |b|$

2 $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \pm g(x)] = b \pm c$

3 *nech* $k \in \mathbb{R}, k \neq 0$, *potom* $\lim_{x \rightarrow a} [k \cdot f(x)] = k \cdot b$

4 $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \cdot g(x)] = b \cdot c$

5 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} g(x) \neq 0$, *potom* $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{b}{c}$

6 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$ a *g* je *ohraničená funkcia*, *potom*
 $\lim_{x \rightarrow a} f(x)g(x) = 0$.

Veta

Nech $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b \in \mathbb{R}$ a $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = c \in \mathbb{R}$. Potom platí

1 $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = |b|$

2 $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \pm g(x)] = b \pm c$

3 *nech $k \in \mathbb{R}$, $k \neq 0$, potom $\lim_{x \rightarrow a} [k \cdot f(x)] = k \cdot b$*

4 $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \cdot g(x)] = b \cdot c$

5 *ak $\lim_{x \rightarrow a} g(x) \neq 0$, potom $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{b}{c}$*

6 *ak $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$ a g je ohraničená funkcia, potom $\lim_{x \rightarrow a} f(x)g(x) = 0$.*

Veta

Nech $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b \in \mathbb{R}$ a $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = c \in \mathbb{R}$. Potom platí

1 $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = |b|$

2 $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \pm g(x)] = b \pm c$

3 **nech $k \in \mathbb{R}, k \neq 0$, potom $\lim_{x \rightarrow a} [k \cdot f(x)] = k \cdot b$**

4 $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \cdot g(x)] = b \cdot c$

5 **ak $\lim_{x \rightarrow a} g(x) \neq 0$, potom $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{b}{c}$**

6 **ak $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$ a g je ohraničená funkcia, potom $\lim_{x \rightarrow a} f(x)g(x) = 0$.**

Veta

Nech $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b \in \mathbb{R}$ a $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = c \in \mathbb{R}$. Potom platí

1 $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = |b|$

2 $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \pm g(x)] = b \pm c$

3 **nech $k \in \mathbb{R}, k \neq 0$, potom $\lim_{x \rightarrow a} [k \cdot f(x)] = k \cdot b$**

4 $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \cdot g(x)] = b \cdot c$

5 *ak $\lim_{x \rightarrow a} g(x) \neq 0$, potom $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{b}{c}$*

6 *ak $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$ a g je ohraničená funkcia, potom $\lim_{x \rightarrow a} f(x)g(x) = 0$.*

Veta

Nech $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b \in \mathbb{R}$ a $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = c \in \mathbb{R}$. Potom platí

1 $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = |b|$

2 $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \pm g(x)] = b \pm c$

3 *nech $k \in \mathbb{R}, k \neq 0$, potom $\lim_{x \rightarrow a} [k \cdot f(x)] = k \cdot b$*

4 $\lim_{x \rightarrow a} [f(x) \cdot g(x)] = b \cdot c$

5 *ak $\lim_{x \rightarrow a} g(x) \neq 0$, potom $\lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{b}{c}$*

6 *ak $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$ a g je ohraničená funkcia, potom $\lim_{x \rightarrow a} f(x)g(x) = 0$.*

Veta

Nech $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b \in \mathbb{R}$ a $\lim_{x \rightarrow a} g(x) = c \in \mathbb{R}$. Potom platí

$$1 \quad \lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = |b|$$

$$2 \quad \lim_{x \rightarrow a} [f(x) \pm g(x)] = b \pm c$$

$$3 \quad \text{nech } k \in \mathbb{R}, k \neq 0, \text{ potom } \lim_{x \rightarrow a} [k \cdot f(x)] = k \cdot b$$

$$4 \quad \lim_{x \rightarrow a} [f(x) \cdot g(x)] = b \cdot c$$

$$5 \quad \text{ak } \lim_{x \rightarrow a} g(x) \neq 0, \text{ potom } \lim_{x \rightarrow a} \frac{f(x)}{g(x)} = \frac{b}{c}$$

$$6 \quad \text{ak } \lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0 \text{ a } g \text{ je ohraničená funkcia, potom}$$

$$\lim_{x \rightarrow a} f(x)g(x) = 0.$$

Veta

1 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \infty$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} [-f(x)] = -\infty$

2 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \pm\infty$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = \infty$

3 *ak* $\forall x \in D(f)$ je $f(x) < 0$ a $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = -\infty$

4 *ak* $\forall x \in D(f)$ je $f(x) > 0$ a $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = \infty$

5 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = \infty$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = 0$

Veta

1 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \infty$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} [-f(x)] = -\infty$

2 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \pm\infty$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = \infty$

3 *ak* $\forall x \in D(f)$ je $f(x) < 0$ a $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = -\infty$

4 *ak* $\forall x \in D(f)$ je $f(x) > 0$ a $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = \infty$

5 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = \infty$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = 0$

Veta

1 **ak** $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \infty$, **tak** $\lim_{x \rightarrow a} [-f(x)] = -\infty$

2 **ak** $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \pm\infty$, **tak** $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = \infty$

3 **ak** $\forall x \in D(f)$ je $f(x) < 0$ a $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$, **tak** $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = -\infty$

4 **ak** $\forall x \in D(f)$ je $f(x) > 0$ a $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$, **tak** $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = \infty$

5 **ak** $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = \infty$, **tak** $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = 0$

Veta

1 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \infty$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} [-f(x)] = -\infty$

2 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = \pm\infty$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = \infty$

3 *ak* $\forall x \in D(f)$ je $f(x) < 0$ a $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = -\infty$

4 *ak* $\forall x \in D(f)$ je $f(x) > 0$ a $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = \infty$

5 *ak* $\lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = \infty$, *tak* $\lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = 0$

Veta

$$\textcircled{1} \text{ ak } \lim_{x \rightarrow a} f(x) = \infty, \text{ tak } \lim_{x \rightarrow a} [-f(x)] = -\infty$$

$$\textcircled{2} \text{ ak } \lim_{x \rightarrow a} f(x) = \pm\infty, \text{ tak } \lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = \infty$$

$$\textcircled{3} \text{ ak } \forall x \in D(f) \text{ je } f(x) < 0 \text{ a } \lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0, \text{ tak } \lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = -\infty$$

$$\textcircled{4} \text{ ak } \forall x \in D(f) \text{ je } f(x) > 0 \text{ a } \lim_{x \rightarrow a} f(x) = 0, \text{ tak } \lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = \infty$$

$$\textcircled{5} \text{ ak } \lim_{x \rightarrow a} |f(x)| = \infty, \text{ tak } \lim_{x \rightarrow a} \frac{1}{f(x)} = 0$$

neurčité výrazy:

$$\frac{\infty}{\infty}, \infty - \infty, \frac{0}{0}, 0 \cdot \infty, 1^\infty, \infty^0, 0^0$$

Veta

Nech existuje $O_\delta^o(a)$ také, že $\forall x \in O_\delta^o(a)$ platí, že $h(x) \leq f(x) \leq g(x)$ a $\lim_{x \rightarrow a} h(x) = \lim_{x \rightarrow a} g(x) = b$, tak $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{x}\right)^x = e$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{k}{f(x)}\right)^{f(x)} = e^k$$

pre $f(x) \rightarrow \infty$

Veta

Nech existuje $O_\delta^o(a)$ také, že $\forall x \in O_\delta^o(a)$ platí, že $h(x) \leq f(x) \leq g(x)$ a $\lim_{x \rightarrow a} h(x) = \lim_{x \rightarrow a} g(x) = b$, tak $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{x}\right)^x = e$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{k}{f(x)}\right)^{f(x)} = e^k$$

pre $f(x) \rightarrow \infty$

Veta

Nech existuje $O_\delta^o(a)$ také, že $\forall x \in O_\delta^o(a)$ platí, že $h(x) \leq f(x) \leq g(x)$ a $\lim_{x \rightarrow a} h(x) = \lim_{x \rightarrow a} g(x) = b$, tak $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = b$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sin x}{x} = 1$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{1}{x}\right)^x = e$$

$$\lim_{x \rightarrow \infty} \left(1 + \frac{k}{f(x)}\right)^{f(x)} = e^k$$

pre $f(x) \rightarrow \infty$